

ՏՐԱԿՏ

ՕՐԱԳԻՐ

Դաշնադրական Դաւաադրական և Զոհադրական

ԵՌԱՆՔԻՆ ՏԵՐԻ, ԹԻՒ 34

ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՈՒՐԿԵԹ 16 ՄԵՅԻՍ 1841

ԿՈՍՏԱՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

6-8 Մայիս :

Սմանեան Տէրութիւնը՝ թէպէտ միշտ բաւականապէս լինելու համար իր իշխանութեանը տակը եղած երկիրները՝ մասնաւոր խնամք մը ունի, բայց աս օրերս առաւել ևս կրկնուողով կեց իր հայրական գութը . ու իր հպատակներուն հանգստութիւնը և յաջողութիւնը մէկ հատիկ նը պատակ ընելով իրեն, քանի բանի անգամ մասնաւոր ժողովներով ներքին կառավարութեանը հարկաւոր եղած միջոցներուն հաստատութիւն տրվաւ : Աւստի ամենեւին տարակոյտ մը չունինք որ իր խոհանարանը կարգադրութեամբ խաղաղութիւնը և անդորութիւնը անվրդով կը մնան այսուհետեւ ամեն տեղ :

Սօսերս կիրիտու կառավարիչ Մուստաֆայ փաշային խափու քեհասահն Պօլիս եկաւ : Աս գործակալը կը պատմէ որ զեռ ամեն բան առաջին վիճակին մէջ էր, իր բաժնիւնը առնելը այն կըզգէին, ու բնաւ փոփոխութիւն մը եղած չէր :

— Հաճի Վահագն Եփեսոսին, որ մէկ ատեն Ռաֆայէլի մաքսատանը վերակայուն էր, այս անգամ նոյն քաղաքը խրկովեցաւ մուհաթընթեան պաշտօնով :

Սալիհ պէյին՝ որու յիշեալ քաղաքին և Մարտիկոն տէֆտէրարութիւնը յանձնըված էր, հրաման

եղաւ որ Մարտիկոն երթայ :

— Հօճըս հաղարապետը՝ Մեծ Բերտանիոյ ընդհանուր հիւպատոսը Լազիսանդրիայի, որովհետեւ զեռ քիչ մը ժամանակ այս մայրաքաղաքը պիտի կենայ, ուղեւոր շրջակայ տեղանքը տեսնալ՝ շաբաթ առաւօտուն շրջենաւով Պրոսպայ գնաց :

— Լատրիական պալքը Մօնթէքուքօն կոչված, այսօր եկաւ Օմիւռնիայէն ու Պօղաղէին պիտի կենայ :

— Սերվիայի (Սերֆի) գործը բոլորովին լըմին նայու վրայ է, ու հոս գտնելով Սերվիայիներն ալ պատրաստութիւն կը տեսնան որ մօտ օրերս իրենց հայրենիքը զաւենան :

— Թեփիզի պէյը, հապի նազըրիէն քարտուղարը, անցած հինգշաբթի օր Ղըրիանուպօլիս գընաց : Աս գործակալին հրաման եղած է որ կամ ինքը մինակ և կամ Ղըրիանուպօլիս նոր միւշիք Լազիսանդրիային բնակութեամբը, ինչպէս որ հարկաւոր ըլլայ նէ, վերջին վաղովմուտները եղած տեղանքը երթայ ու անոնց պատճառներուն ադէկ վերահասու ըլլայ . նաև այն կողմի բնակիչները ինչ զանազան որ ունին՝ զրով նշանակէ ու Պօլիս բերէ, որ ինքը վերհափառ Նիքակալը պիտի տեսնայ :

Սեյանիկէն կը գրեն, անցած ամսու 21 ին :

« Ծովու տապառախներու (խուրսանտի) նաև մը որու մէջ 10 հրէի կան եղեր, մօտերս Վօնդէոսեան

ծոց ըսված տեղը կուգան, ու անոնցմէ 7 անձինք յամաքը ելաւով՝ իրեք փարսախ կը հեռանան Վասսանտրայէն ու մէկ հարուստ կալուածքի տէր տաճիկ մը կը բրնեն Միստան աղա անունով : Աս մարդուն քովը գտնելով պահապանները մեռցընելէն ետքը, կը կապեն խեղճը ու հեռու տեղ մը տանելով իրենց ընկերներէն իրեք հոգի կը ձգեն բովը՝ պահպանութիւն ընելու համար . մնացածները զէպի ծովեզերքը կերթան նաւը եղաներուն նը շան մը տալու որ գան իրենց հասնին : Աս միջոցին մէջ յիշեալ իրեք զոյրէն մէկը մերձակայ գեղը կերթայ որ քիչ մը ուտելիք բերէ . ան ատենը մէկ կալ երկուքը՝ (որոնք շատոնցմէ առ չարագործներուն ձեռքը ինկած էին, ու ակամայ կամօք ընկերացիք էին անոնց, իրենց ունեցած ստակը՝ 7000 դուռուշ, յափշտակվելէն ետքը,) անոր հեռանալը յաջող առիթ մը կը համարին բռնըված տաճիկին հետ փախչելու, ու առանց ժամանակ կորսնցունելու իրենց խորհուրդը գլուխ կը տանին : Արեկ Սէյանիկի հաստն տոնք ու պատմեցին որ աս գողերուն զխաւորը քահանայ մըն է, որուն անունը մինչ ալ լըսած ենք : Աս անգամ մարդը միտք ունի եղեր որ յիշեալ տաճիկը թող չի տայ մինչև որ քանի մը հարիւր քէտ ստակ չաւեն անկէց » :

— Յունաց Պոտորիարքը փոխելեցաւ Կիզիբըյի Երթեպիոկուպօ Տէր Մեթիմօսը անոր տեղը անցաւ : Ս . Երթեպիարքին և ո որ մեծ օղթէթ կը կոչվէր, զըկըվեցաւ աս տիտղոսէն

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

Լաթիէ Զօրայ և Դիւլիս :

(շարունակութիւն և վերջ :)

Լաթիէ երկրի ծամբուն երթալու գէժին վրայ բոլոր մը կամ ընդ մը պատահելու ըլլայ, պէտք է որ ան լընը փոքրելով ճեղքեն ծամբայ բնան, կամ թէ ծակեն տակէն անցնին, կամ անոր բոլորտիքէն պտրտին, կամ լեկոր խիստ բարձր չէնէ անշարժ մեքենայով մը կառերը քաշին լընանը գլուխը հանեն : Աս կերպերուն երբեմն մէկը և երբեմն մեկալը կը գործածեն, բայց որն որ ըլլայ՝ մեծ աշխատանքով ու ծախքով կը կատարի : Եւ երբոր երկրին արեւը ցած ըլլայ երկրի ծամբուն երթալու գէժէն, պարտին տարապայման աշխատանքով ու ստակով լընանը բարձրըցունել անկալ :

Եւսպէս երկրի ծամբայ մը խիստ շատ ծախքով առաջ կուգայ, և մէկ ընկերութիւն մը կամ կառավարութիւն մը աս անկ մեծ գործի մը չի պիտի ձեռնամուխ

ըլլայ, բայց միայն անասունը՝ երբոր երկու մեծամեծ քաղաք՝ երու մէջը խիստ յաճախ երթեպիոկութիւն կը ըլլայ ապրանքներու, և ծամբորդներուն բաղմութիւնը անպակաս գալու և գնալու վրայ են :

() Երկրակի՝ աղագաւ Լիվրբուլ և Մէնչէսթըր քաղաքները Մեքսիկայի, 30 միլիոն իրարմէ հեռու : Սէնչէսթըր կրնայ համարվիլ աշխարհի շատ կողմերը գործածված բամբակեղեններուն մեծ գործարանը : Բայց բոլոր իր գործերը նիւթերը Լիվրբուլէն կընդունին և անոնք գործէն ետքը նորէն Լիվրբուլ կը դարձունէ, որ անկից նաեւը զրկին աշխարհի ամէն կողմերը բաժնըվելու համար : 1824 ին Մեքիկայէն 409,670 պալէա բամբակ եկաւ Լիվրբուլ, ամէն մէկ պալէան 350 լիտրի չափ կը բաշխու, ու բոլորը Լիվրբուլէն Մէնչէսթըր երթալու էր գործըվելու ու գործըվելէն ետքը նորէն Լիվրբուլ ըկրկնու գուրս խրկըվելու համար : Մինչև հիմայ աս քանակութիւնը շատ էվելցած է : Մատենը հաշիւ կըզած էր թէ աս երկու քաղաքէն օրը 1000 թօն ապրանք կերթալու և կուգար խալտու . ուստի ասանկ երկու քաղաքներուն մէջ երկրակի ծամբայ մը ըլլալը խիստ հարկաւոր էր :

Ս ան որոյ 1826 ին ծամբայ մը շինել սկսեցին՝ ու 4 տարին ընդցոյցին անկաւ, 820,000 Լիւրէ Սթէնլին ծախք ընելով անոր վրայ : Աս գործիս մէջը մեծամեծ դժուարութիւններ գեմերնին ելաւ, բայց իրենց վարպետութիւնը ջանքը ու յարատեւութիւնը Մատենոյ օրհնութեամբը ամենուն յաղթեց : Արեւո հատ երկան գետնիտակէ ծամբաներ փորվեցան, վեց բարձրկէկ ապառաժ լըններ ճեղքվեցան բացվեցան՝ որոնց մեծադոյն մասը միաստանի քար էր . իրեք միլիոնէն էվել խորանարդ կանգուն քար հող ու խիճ ելաւ զանազան փորված տեղերէն, և աս նիւթերովս բարձրաբերձ և երկարաձիգ շինու ծամբաներ ձգվեցան ձորերուն վրայէն : Ս ամսուն իրեք կամուրջ շինվեցան՝ որոնց երեսներն տակէն կանցնի երկրի ծամբան, քանութիւն վրայէն՝ որոնց տակը հասարակ ծամբայ է, ու մնացած հինգ ին ալ վրայէն կանցնի՝ որոնց տակը գետեր կամ ջրվեժներ են :

Լաթիէ ծամբային ինչ ըլլալը աղէկ մը հասկընալու համար՝ դիզութիւն Օմիւռնիայի ու Մանիսայի* մէջ ասանկ ծամբայ մը կայ . ուստի Օմիւռնիայէն Մանիսայ եր-

* Մանիսա Օմիւռնիայէն 8 ժամ կամ 24 միլոն է :

առնելուց առաջ : Մեծ Վոլոգոթիին վերադառնալու
թիւնը յանձնարարած է բոլոր եկեղեցական գործքե-
րը , ու ինչ որ հարկաւորի խորհրդադրոյն Վոլոգոթի
իմացընէ՝ անոր ձեռքովը կըլլայ . բայց այնպէս
կը կարծենք որ այս արտառանաւոր պիտի վերնայ
բոլորովին : Մ . Բրիտանացի միայն Վալաքիայի
իշխանին գործակալութեան պաշտօնը ունի հիմակ :
Երեկ կէս օրէն ետքը՝ Յունաց նոր Պատրի-
արքը արքունական Վալաք գնաց ու իր իշխա-
նութիւնը առաւ սովորական արարողութեամբ :

ԶՄԻՌՆԻՒՆ

16 յուլիս :

Քաղաքիս նոր մուհաւը հաճի Վեհապ եֆէն
տին անցած ուրբաթ օր Պօլիսէն եկաւ :

— Վերջին գաղղիական շոգենաւով հարկաւոր
լուր մը չառինք : Յունաստանէն : Բէթէնքի նամակ
ները կը ծանուցանեն որ Թագաւորը , Թագուհին և
Սպարսիմիլին իշխանը , որոնք ճամբորդութիւն կը
նեն ներսի կողմերը , մօտեցաւ ետ պիտի դառնան :
Վերջակ կողմի օրագրութիւնները , մանաւանդ Սի-
նեքիս կողմէն , կը շարունակեն միշտ գովութիւն
ու սիրտ տալ Վերիտաւ ապստամբներուն :

— Մասնաւ 12 ին Վերջիայի Թագուհւոյն ծննդ-
եան տարեդարձի տօնը կատարեցին այս քաղաքը :
Վերջիական գործէզը՝ Տիւսո , նմանապէս գաղղիա-
կան պուլիքը՝ Լաիպիտ , և աւստրիացուց պուլիքը՝
Վեհեգ , զբօշակներով զարդարված կեցան մինչև ի-
րիկուն . ու կէս օրը մէկ ժամ անցած , Թագանթ
ներով արքայական ողջոյնը տրվին :

— Ժանտախտի դիպուած մը պատահեցաւ Քօն-
թէ Քօթուրա քաղաք շոգենաւուն մէջ , որ անցեալ
ուրբաթ օր Վորեստանէն եկաւ . տաճիկ մըն է հի-
ւանդը , որ իսկոյն Վալարէթը տարին հարկաւոր և
ղած զգուշութիւնները ընելով :

— Երիտասարդ մը՝ որ եւրոպացիի մը վաճառա-
տան մէջ արկղապետ էր , անցած երեքշաբթի օր
ինքզինքը ծովը նետեր խղճովը : Իրեք օրէն ետե-
գտնուեցաւ անոր մարմինը : Դժբաղդ երիտասար-

դը որ յարգելի տղնէ էր , ու ինքն այ պարկեշտ
բարբ մը ունէր , աշղէն խելագարութեւն նշաններ
տրված էր :

— Ֆրետերիկ արշիգուքը ծանրաղին անդամն
դէ մատանի մը ընկալ խրկեց Ս . Շապէրի Օմիււ-
նիայի ընդհանրական հիւպատոսին Վալաքիայ , անոր
ցրցուցած մտերմութեանը և մեծարանացը փոխա-
րէն , երբոյ ինքը այս կողմերը գտնուեցաւ :

Կերիտէն կը գրեն :

« Հատ Թուրքաճ է ապստամբութիւնը , ու առա-
ջին անգամի ետեւը չունին հիմակ ապստամբները ,
վան զի մեծ տարակուսանքի մէջ են Թէ արդեօք
Լալուպի տէրութիւնները օգնութիւն ընելու են ի-
րենց . և որովհետեւ մինչև աս օրվան օրս յոյս տը-
ւող մը չեղաւ , դրեթէ յուսահատութեան մէջ են
կած են , ու իրենց անխոհեմութեան հետեւանքները
կը մտածեն միշտ :

« Մասնաւ ամենայնիւ խել մը տեղ ձեռք բերին
կայ , ու ասոր պատճառն ալ Մուստաֆայ փաշային
թուրութիւնն է , ու քանի մը անգամ ժամեր ին-
քուն տըւած խորհուրդը , որոնք անդադար կը յորդ-
րէին շիւռչան ու ամենեւին խտուրթեամբ չի վարվի
անոնց հետ , այլ քաղցրութեամբ զգաստացնելու
ջանք ընէ :

« Միայն երկու հազար հոգի կան ապստամբնե-
րուն մէջ որ աղէկ զէնք ունին . միւսներուն զէնքը՝
անանկ զէնք վիճակի մէջ են որ նոսր չէ բանեցը-
նել զանոնք :

« Մասնաւ ամենայնիւ անհաւատ և անհաւատ
կան ծովապետը՝ Խափառ փաշան , 4-5 հազար հո-
գով հասնելու ըլլայ այս կողմին խիղիս կը զբաղէ
ապստամբութիւնը , հոս գտնուած զօրքերուն հետ ,
ու ամեն ինչ կարգի կը մտնայ և խաղաղութիւնը
վերջապէս կը Թագաւորէ ամեն տեղ :

« Բայց ամեն ինչ անհաւատ և անհաւատ
մեծ տրամաբանութեամբ պատճառը աս է որ Յունաստա-
նէն եկող չի կ'ը , նաեւ պաշար ալ խրկած չունին .
Թեպէտ յոյս կուտային անոնց Թէ հազարաւոր մար-
դիք պիտի գան իրենց օգնութիւն ընեն , բայց մի-

թալը ձիով Պուրնապաթ գիւղաքաղաքը երթալու չափ
ատեն պիտի քչէ : Վեհ շոգենաւոր խիստ շատը մէկ ժա-
մին ու մէկ քառորդին մէջ Վալիտի բերէ Մանիսայէն
Օմիււնիանաւի մը բառնալու բոլոր ապրանքը , ու ճանա-
պարհորդ մը՝ քիչ մը բան վճարելով մէկ ժամին մէ-
ջը յիշված տեղերուն մէկէն մէկալը կրնայ երթալ : Չմեռ-
վան խիստ կարծ օրը կրնանք Մանիսայ երթալ՝ իրեք
կամ չորս ժամ բարեկամուտ հետը կենակցելու ու իրիկ-
վան արեւ մարը չի մտած նորէն Օմիււնիա գառնալ :

Բայց առկա ին կը մնայ մեզի յիշատակել մէկ մեծ ըս-
քանչեւ մը որ աս նիւթիս հետը կապակցեալ է : Մօտ
ատեններս Վերիկայի փիլիսոփայ մը մէկ մեքենայ մը
հնարեց՝ որով երկու հոգի երկրիս վրայի խիստ երկան
երկրթէ ճամբային իրեւ ծարերը չկայնաճ անհաստատի
կարծ միջոցին մէջը կրնան իրարու հետ խօսակցել : Աս
մեքենան կը կոչվի Վերիկայի կապակցութեան Զեռա-
գրութիւն : Երկրթէ ճամբաներուն՝ քովերը պղնձէ թե-
ւոր դրված են , ու Վալանիդայով կամ Վերիկայով
կը շարժվին անոնք . նշանագիրներ ալ հնարվեցան , և
փարիզու ու Վոտուայի մէջ աս մեքենան կը բանիկոր հի-

մայ : Վերիկային ըրդ գիրի մը մէջ նոր կարգացնէր աս
մեքենային բաներուն մէկ օրինակը : Երկրթէ ճամբային
վերակացուններուն մէկը Վոտուայի մէջ ճամբուն գլուխը
կերթայ , ու հոն իր գործակալներուն մէկը կը վնասուէ :
Մարդը հոն չըլլար , բայց իրեն կրնան Թէ հարցունեն նայ-
ին ճամբուն մէկալ ծարն է մի , որ եօթը մըն հեռաւորու-
թիւն ունէր : Վեհ երկու վայրկեանին մէջը պատասխան
կուգայ Թէ հոն չէ : Բայց հինգ րոպէն չափ ետքը առանց
բերանի խօսու մեքենան իրենց կը ծանուցանէ Թէ
ան գործակալը իր գացած տեղէն նոր եկաւ հասաւ ճամ-
բուն մէկալ ծարը : Մար վրայ վերակացուն կը խնդրէ որ
իրեն զրուցեն Թէ իսկոյն ճամբուն ասդին ծարը իրեն գայ .
և աս խօսքէն տասը րոպէ ետեւ կուգայ կը հասնի մարդը :

Բայց Թէ որ 7 մընին տեղը 100 մըն ըլլար աս հե-
ռաւորութիւնը , ճիշտնոյն չափ գիւրու թիւամը պիտի կա-
տարէր ան խօսակցութիւնը . քանզի աս մեքենայով ե-
ղած խօսակցութիւնը մէկ վայրկեանին մէջ քրտան մըն
անդ կերթայ , և մէկ րոպէին մէջ 1200 մըն տեղ : Վեհ
կա նոսրի առաւարկ թող չի համարվի , հապա ճշմարիտ
պատմութիւն մը , որուն ճշմարտութեան փորձը ընել ու-

չէ հիմայ հաղել Թէ քանի մը հարկու հոգի եկած
են :

« Մաս կողմին ընտելեցնելն շատ մարդ տրեւոյ
Յունաստան գնաց , մանաւանդ Թէ Սիրա գայլակն
ը խիստ շատ եղան :

Տեղոյս սրբադան առաջնորդ գերյարդոյ Մատ-
թէոս Վերիկայիս , անցած կիրակի օր այցե-
լութիւն գնաց նոր առաջնորդին Յունաց արժանա-
պատիւ Վթանասիոս Վերիկայիս , որ շատ
սիրով և պատուով ընդունեց գնա :

Կերիտու վեջին լուրերը կը ծանուցանեն որ
(Օմիււնիան տէրութեան ծովապետը՝ աստու 4 ին
հասնէր է ան կողմին . ու առանց խտուրթիւն ցրցու-
նելու կրնային չափ աշխատեք է որ համագէ հիւ-
պատաները , որպէս զի հաշտութեան միջնորդ ըլ-
լան ապրտաւանդներուն ու իր մէջը . բայց անոնք աս
բանին հաճութիւն չեն տրվեր :

Մասնաւ ամենայնիւ արժանահատ անձինք կը
հաստատեն Թէ՝ զիւրաւ կարգի կը մտնայ այս գոր-
ծը . և որովհետեւ զիւր տեղանքը եղած ապստամբ-
ները աղէկ զէնք չունին ու միշտ զարնովելու վտան-
գի մէջ են , ասոր համար նախապէս յօժարու-
թիւն կը ցրցունեն միշտ :

Կերիտու պաշարումը ամսու 3 ին սկսաւ . ար-
դէն երկու փոքր նաւ բռնած են զէնքով ու պաշար-
ներով լեցուն :

ԱՄՈՐԵՍՏԱՆ

Պէրութ , 2 յուլիս : Ժանտախտը սկսաւ սաստ-
կանալ . քան օրվան մէջ 30 զիւրաւածէն տեղի
պատահեցաւ , Թէ՝ քաղաքիս մէջ և Թէ առողջու-
թեան համար պահպանութիւն ընող զօրքերուն մէջ
որոնցմէ 80 հոգիէն աւելի հիւրնդոյ ու մեռնող
եղաւ : Լալուպիւն մէջ ալ շատ զիւրաւածներ
պատահելով խտուրթեամբ զգուշութիւն կրնեն հի-
մակ բոլոր քաղաքը . այսու ամենայնիւ մեծ վտան-
գի մէջ են , որովհետեւ օր առաւր վրայ կը շատնայ կը

զոգը Թէ որ ստակին չի ինչոյն ինչ կրնայ իր աջքը սեռ-
նալ և անձամբ անձին անոր փորձը ընել : Վերիկա աղէկ
կը սորվեցունէ մեզի մարդուն տղիտութիւնը և իր մաքրի
կուրութիւնը , մինչև որ Վեհիմաստ Վալաք իր անցիկը
բանայ իրեն արարածներուն մէջի և լաճ գաղտնիները
տեսնալ :

Աս նիւթիս չոյս գրող Վերիկայի մը գեղեցիկ պար-
բերութիւնովը վերջացունէր աս գլուխը : « Մասնաւ
նախ ճամբուն վրայէն տեղի անգամին ճամբորդութիւն ը-
նելը անանկ բան մըն է որ հնար չէ գիւրութեամբ արեւ
ջնջել մտքին մէջն անոր յիշատակութիւնը՝ ուրիշ կերպ
ճամբորդութիւնները միտք բերելով : Վեհ զեցիկ զար-
մանքով մը կը յափշտակի միաքերնիս երրորդ օգտաւարի
ձիւն մը արագութեամբ կանցնի կերթանք աս ճամբուն
վրայէն : Վարել է Թէ անանկ կարծելի որ այսչափ տարա-
պայման արագութեամբ ճանապարհորդեն շունչը կարէ
և շատ անհաճոյ գայ իրեն ասանկ սաստիկ ընթացքով մը
օդը կտրելը : Բայց սակայն ընդհակառակը կը պատահի
միշտ . կառքին շարժումը անանկ միօրինակ և պիշափ ա-
զատ է ի յնալ կըլլալ՝ որն որ հասարակ ճա իրան երկու վրայ

այս հիւանդութիւնը : Ի իրանս լեւր 26 դէպք մէջ տարածուելով , նմանապէս , Կապուղի և Կրտսապէ մի մերձակայ տեղանքը , շատ մեծ կոտորած կընէ :

Կապուղի մօտ գեղ մը կ'այ 7-800 բնակիչով . անոնցմէ ինչոմն հիւանդ 400 հոգի մեռան :

Կաղարէթի մէջ մինչև 25 հոգի մեռնող եղող օրը :

ԵԳԻՊՏՈՍ

Լիքսոսանդրիա , 28 Լպրիլ : Ըս օրերս ինքստ շատցաւ քաղաքի մէջ մահտարածութիւնը գիւղում . ներք , մանաւանդ եւրոպացւոց թաղը : Գլխի մը օրվան մէջ 223 գիւղում պատահեցաւ : Գայրոս ալ սաստիկ է աս հիւանդութիւնը , 130-140 հոգի կը մեռնի օրը :

Գաղղիական շոգեհաւերը սկսան ճամբորդ չառնել . աս պատճառաւ բազմաթիւ ճամբորդներ կան հիւանդ քաղաքի մէջ , որոնք անգիտատանէն եկած են ու պատեհութեան կը սպասեն որ Լաւրպա երթան :

Գայրոսէն եկած գիրերը կը հաստատեն որ Լա գիւղատի դաւաճներուն նոր բարեկարգութիւնը հեռադայ կերպով պիտի ըլլայ :

Տանըջոս գաւառի սկիտի բաժնի վէճերը Լա գիւղատի . ընդ ամենքը եօթը թիւ , ամեն մէկ թիւը երկու գաւառով : որուն փաշայ մը հրամայել է , ու իր իշխանութեան տակը եղած գաւառներուն վըրայ մէյմէկ կառավարիչ պիտի դնեն :

— Հռոմայոս Կայրոսի տնի խորհրդ նաեւ կը լի Լա գիւղատիէն ալապատի սկիտի բերելու համար , բանի մը օր է որ Լիքսոսանդրիա հասած են : Ըստ նաեւրուն մէջ գտնուողներէն փրաքոյժ մը ունկալելիք մը մահտարածութեան մեռան . ու նաեւստիքն լուն մէջ ալ շատ հիւանդներ կան :

— Քանի մը ստորջրութեան վերակացուներ ու բժիշկներ Ռէշտ խրկուցան ուր տեղ օրը քսան հոգի չափ մեռնող կ'այ :

— Ս'Լքիսպոլը Գաղղիայի ճամբորդը որ Լա պէշտան է հիւանդ , մօտեցաւ բաւառն ողայ խըր

իւյ հոս որոնք Գաղղիա պիտի երթան կը թրկելու համար :

ԳԼԳՂԻԱ

Փարէզ , 26 Լպրիլ : Գաղղիայի թաղաւորին տնտիւթութիւնը ու փարիզը կոմիտէ մկրտութիւնը մեծ հանգիստ կատարուեցաւ :

Մայրաքաղաքի եպիսկոպոսանիստ եկեղեցին ուր տեղ մկրտուցաւ յիշեալ կոմիտէ , զարմանալի կերպով զարգարված էր . անթիւ մօտը վառած էին , նմանապէս յիսուն փառաւոր ջահ և նոյնչափ ոսկի ճրագարաններ . անանկ որ եկեղեցւոյ մէջ եղած ոսկիէ ու արծրթէ զարդերուն վրայ խնուր լիւցիչ ճառագայթներ կարծախէին :

Կէս օրվան մէկ ժամ մնացած , թնդանութիւնուն ճայնը իմացուց ամենուն թաղաւորին գոլը , որ երբ եկեղեցւոյ դրանը մօտիկցաւ , փարիզը Լքր եպիսկոպոսը զինաւորեց անոր ու պատուով ընդունեց : Գլխին ի հաստիաութեանը հետմէն զիւր Զիւլի թաղաւորը , (ուլէանի դուքսը , և Դօնի վիլի իշխանը . նմանապէս թաղաւորին զիւր թաղաւորը , մատամ Լիւլիայիտը , (ուլէանի դուքսը , նաև ուրիշ երեւելի տիկիներ և պատվաւոր անձինք : Երբոր արքայական գերզատանը հասաւ իր տեղը , փարիզը Լքր եպիսկոպոսը սկսաւ երգը և Կ'արարիչ սուրբ Զօրի , որն որ 250 բաղձալ ճայն երաժիշտներ երգէինով մի սերուն երգեցին . յետոյ մկրտութեան խորհուրդը կատարեցին : Ետ գաւորը կնքաւայր եղաւ , ու թաղաւորին կնքաւայր . մկրտութեան թուրթ ստորագրեց թաղաւորը , թաղաւորին և բոլոր արքայական գերզատանը . նմանապէս հոն գտնուող կարգիւնները , եպիսկոպոսները և Լքր . Լքր :

Երբոր թաղաւորը իր պալատը կը դառնար , բոլոր ժողովուրդը բարձր ձայն կ'ողագայէր , կեցե՛ կոմիտէ փարիզը , կեցե՛ թաղաւորը . . .

Նոյն օրը թիւլիլէնի պալատը դադն փարիզը ատենակալները , ու նուիրեցին ալքայաճին երախային սուրբ քաղաքին կողմանէ :

Ըստ մեծահանգէս ուրախութեան օրը յանցա

ւորներու վրայ ալ տարածեց թագաւորը իր գութը և խնամքը , ու 189 բանտարկեալներու աղաւտութիւն շնորհեց :

ԱՄԵՐԻԳԱ

Միացեալ Նահանգներ :

Հաւիտն զօրապետին յուղարկաւորութեան հանդէսը Վասինկոն քաղաքը կատարեցին , մարտի 26 ին , ու անոր մարմինը հասարակաց գերեզմանատունը թաղեցին :

Ըստ հանգիսաւոր թաղաներ անթիւ բազմութիւն ներկայ գտնուեցաւ . գլխի երկու միլիոն տեղ ժողովուրդով լեցած էր . ու ինչպէս կըսէ օրագրութիւն մը , ասանկ փառաւոր հանգէս տեսնուած չէր բնաւ Վասինկոնի մէջ :

Հաւիտն զօրապետին փառաւոր թաղումը օգուտ մը չընէր իր ընտանեացը , որն որ խղճութեան մէջ պիտի իյնայ անշուշտ , թէ որ ժողովը հանգուցեալ նախագահին (որ մէկ ամիս միայն իր պաշտօնը վարեց) ամբողջ մէկ տալիան թողալը չի շնորհէ նէ :

Ըստ երեւելի մարդը բնաւ հարստութիւն չունէր . ու ամենուն յայտնի է որ իր ասորուտը ճարելու համար ստիպուեցաւ երկար ժամանակ զինանապարտութեան պաշտօնը վարել . դատաստանատան մը մէջ : Վերջապէս իր վաստակածն ալ ճամբորդութիւններու վառանց , ու իր իշխանութեան հասնելու տոնը հարկաւոր ծախքերու : Ուստի անհարին է որ կամէնայ ժողովը ամանց հացի թողուլ անանկ գերզատան մը , որու գլխաւորը պատիւ ունեցաւ բարձրագոյն ատենակալութեան պաշտօնին հասնել : Կը հաստատեն թէ Տօն թայըը հիւանդանոցի նախագահը , թէպէտ և չափե դուրս ինչպիսիքութեամբ կը բանեցնէ հասարակութեան դրամը , առաջարկէ պիտի ժողովին իր նախորդին ընտանեացը ապրուստը հոգալու համար :

ԱՐԵՎԵՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳՂԻԱ

Լոնտոն , 22 Լպրիլ :

Քաղաքիս առեւտուրը ընդհանրապէս առ այժմ սովորական շարժումը չունի . բանալիները մի և նոյն վիճակի մէջ կը գտնուին . պտուղներուն տէրերը , այսինքն թուղ և չամիչ ունեցողները , գինեւրը իջեցունելով շատ ծախս ըրին թէ քաղաքին հարկաւորութեանը համար և թէ դուրս խրկելու համար :

Որդան կարմիր : Ըստ ապրանքը այս անգամ խնդրանք ծախ վեցաւ և գինէրը փոքր մի բարձրացան . 410 պարկ (չուվալ) վաճառվեցաւ այս շաբաթ սեւադոյն և սպիտակադոյն տեսակներէն , Զօնտուրայէ և Մէքսիքայէ եկած :

Լեռակ : Մէկ փոփոխութիւն մը չեղաւ այս ապրանքի վրայօք . գինէրը հաստատ կը մնան :

Շաքար : Շատ նաեւրու ապրանք Պրէզիլէն է . կամ աճուրդը հանեցին , բայց մէկ ծախու առնող մը չը գտնուեցաւ այս տեսակ շաքարները բոլորովին աչքէ ձգած են բայց ի առաջին տեսակէն Զալանայի , որն որ աղէկ կը ծախվի և գինը հաստատ է :

անհարթութենէ կամ խոչընդոտելէ իր պատահի , որ ճանապարհորդը չաղիւ թէ կը հաւատայ թէ ինքը իր քղեանի երեսէն կանցնի կորնայաճի արագութեամբ . և միայն ուրիշ կարգ մը շոգեհաւեր պատահելէն և ակնութեամբ մի մէջ անկից աներեւոյթ ըլլալէն է որ իր ընթացքին արագութիւնը կատարելապէս կ'իմանայ : Իրաւ այսչափ արագութեամբ թռչել կը թալը Երանը շարժում մը կը պատճառէ , բայց մեծ բան մը չէ ան : Ըստ ճամբորդութեան պատճառած անսարման նորոգութիւնը շատ հաճելի կուգայ մարդուս . աս ժամանակ որ իր կրկին ընդհանրան մակերեւոյթը չափաւանջ , բարձր է , գետինն ծոցը թաղված ճամբորդութիւն կընեն . ու մէկ ժամանակ որ ճամբորդն սովորական ընթացքը ձգել մը վրայէն կանցնի , բարձրարեւծ ծառերուն գլուխներուն վրայէն կանցնի , ու վերէն շրջակայ երկիւններուն վրայ կը նայինք : Կոհաւ կան ճանապարհորդը հաստատականորէ հաճողական մը տածութեան մը մէջ կ'իյնայ մարդկային արհեստին բրած յաղթութիւններուն վրայ : Կը տեսնայ թէ շուտով կուգայ կը հասնի կոր ան ժամանակը որ ատեն իր երկրին ինքստ հեռաւոր մասերը գիւրութեամբ և արագութեամբ

թեւաւոր հաղորդակցութիւն պիտի ընեն իրարու հետ . և աս կարճատե օրերէն ետքը ըլլալու հաւանական գիւրաւածէն ալ անդին կ'իլի հեռաւոր օրերունցը նայի , որ ատեն ուրիշ ազգերն ալ հետամուտ պիտի ըլլան խաղաղութեան աս մեծահարազ գործերուն : Կը տեսնայ որ լեզուներու երկիրներու և կլիմաներու նմանադանութենէն առաջ եկած չարիքներուն բոլորն ալ մարդուս առեւտրական անվրդով հաղորդակցութեան համար ունեցած բաղձանքին առջեւ բնաջնջ պիտի ըլլան : Եւ ինչպէս որ գիտէ թէ մի և նոյն ազգի զանազան մասերուն մէջ երկպառակութիւն ձգող նախապաշարմունքները և շահախնդրութիւնները աս հրաշալի կրկնութիւն կը կործանին կոր , նմանապէս ալ կը զգայ որ բարերար Կախախնամութեան մը մեղի պարգեւած բանականութիւնը բարակ բանեցունելուս առաջ եկած քաղաքական կրթութեան նոյն հոգին վերջապէս ամէն մարդիկ իրարու և զայրներէ և մէկ հասարակաց մեծ Զօր մը զաւկներ պիտի ընէ " :

Օտաճ շաբաթի տեղերը կրկին գինեքը իջեցունե-
լու հաճեցան , բայց և այնպէս քիչ ծախու առնող
կային :

Խաճվէ : Եւտ ապրանք չի կայ քաղաքիս մէջ ,
բայց շատ ծախս ալ չեղաւ :

Մետաքս : Եւտ ապրանքը հիմակու հիմայ շատ
անշարժութեան մէջ է և գինեքը օրէ օր իջնալու
վրայ են . քաղաքիս մթերանոցները շատ մետաքս
կայ ամեն տեսակներէն :

ԳՆՂՂԻՆ

Մարտիս , 29 Եւրիլ :

Բամպակ : Միշտ անշարժութեան մէջ է , մանա-
կանք յաճախեալները որոնցմէ այս տասը օր-
վան մէջ բնաւ ծախս չեղաւ . գինեքը անուամբ մի-
այն կը նշանակվին : Սօպուճան՝ ֆ . 85-80 : Բրքա-
ղաճր՝ ֆ . 80-75 . բայց այսու ամենայնիւ ւաճիք քա-
ղաքի ետքի լուրերը (որ Կաղդիայի առաջին նա-
ւահանգիստն է բամպակի առուտուրի մասին) քիչ
մը լաւ են աս ապրանքին վրայօք . ուստի կը յուսանք
որ օր ըստ օրէ յառաջագիւտութիւն ընելով , մեր քա-
ղաքին բամպակի առուտուրին ալ ներգործէ յիշ-
եալ բարի շարժումները :

Կապտատակի մորթ : Ուղղ չի կայ , միայն անու-
նով են գինեքը . առաջին տեսակը՝ ֆ . 5-50 . և
երկրորդ տեսակը՝ ֆ . 2-50 կէս քիլոկրամը :

Մեղրամուր : Եւտ դիւրութեամբ կը ծախվի .
Օմիւռնիայի ապրանքը շուրջ ֆ . 250 , յիսուն քի-
լոկրամը , մաքսի տուրքը առնողին վրայ :

Պրօն : Միայն առաջին տեսակ ապրանքը քիչ
շատ դիւրութեամբ կը վաճառվի . գինեքը՝ 2
ֆրանքէն մինչև 2-50 քիլոկրամը . բայց վարնոց
ապրանքները ամենևին ձեւքէ չեն ելլար . նմանա-
պէս չենկէլի անուանեալը որուն անունը հարցը
նող չի կայ :

Մետաքս : Եւտ պատուական ապրանքը ևս մեծ
հանդարտութեան մէջ է , գինեքը օրէ օր իջնալու
վրայ են և ապրանք շատ կայ այս քաղաքը . առ հա-
սարակ ամեն կերպ առուտուրները հիմակու հիմայ
անշարժութեան մէջ կը գտնուին :

ԼԻՎՕՐՆՕ

30 Եւրիլ :

Քաղաքիս առուտուրին նշանակելու փոփոխու-
թիւն մը չեղաւ . ցորենը , գարին , բակլայն և
ուրիշ արմտիք , բոլորովին անշարժութեան մէջ են
և այնպէս կերակնայ որ շատ իջնալու են :

ՆԵՆՕՎԻ

30 Եւրիլ :

Մեծ անշարժութեան մէջ է առուտուրը , մանա-
կանք բամպակներունը թշուառ վիճակի մը մէջ է .
ամեն տեսակ ձէթերը ևս առաւել իջնալու վրայ
են . վասն զի նոր հունձին երևումները շատ առատ է :

ԹԻԲՍ

4 Մայիս :

Կը ցաւինք որ շարունակօք քաղաքիս առու-
տուրին անշարժութեան մէջ գտնուիլը կը ծանու-
ցանենք . վասն զի մէկ բարի փոփոխութիւն մը ըլ-
լալու տեղը՝ ինչպէս որ կը յուսայինք , ընդ հակա-
ռակը օր ըստ օրէ թշուառութեան վիճակի մէջ կըլլ-
նան առ հասարակ ամեն տեսակ մթերքը Լաւու-
պայի և Երևելեան կողմերուն : Եւրանք ունեցող-
ները որքան որ վաճառելու փափագ կը ցըցու-
նեն և յանձնառու կըլլան վար գինեքով տալ , այ-
սու ամենայնիւ դնող առնող շատ քիչ կը գտնուի ,
մանաւանդ Օմիւռնիայի բամպակներուն գրեթէ ա-
նունը չեն իտար :

Եւ քաղաքիս առուտուրին ասանկ գէշ վիճակի
մէջ իյնալուն գլխաւոր պատճառը՝ վաճառականաց
մէջը հաւատարմութիւն չըլլալն է . առոր համար
խիստ նուազ է դրամը . սեղանաւորները և հարուստ
վաճառականները դրամին սնուկէն չեն հաներ և
դուրսը եղածն ալ ներս կը քաշեն :

Եւ շաբաթ ևս գերմանացի վաճառականին մէ-
կը՝ շուրջ 250 հազար ֆիորինի պարտքով սնանկա-
ցաւ , որ գլխաւորապէս բամպակի առուտուր կը
ներ :

ՉՄԻՌՆԻՆ

16 Մայիս :

Որովհետեւ Լաւրոպայի երևելի քաղաքներուն առ-
ուտուրները անշարժութեան մէջ են , ուստի քա-
ղաքիս առուտուրներն ալ միանգամայն մեծ հան-
գարտութիւն ունին , թէ արևելեան ապրանքները
և թէ Լաւրոպայէն եկածները . ասոր համար շատ
խօսելիք չունինք . ամեն տեսակ ապրանքայ տեղերը
ծախելու կաշխատին , բայց ինչ օգուտ որ ծախու
առնող դժուար է գտնալ . գինեքը մի և նոյն են
ինչպէս ետքի թիւով նշանակած ենք . միայն բամ-
պակայ վրայ մէկ թեթիւ շարժումներ մը եղաւ : Եւտ
շաբաթ 250 պալկոս բամպակ վաճառվեցաւ ու գի-
ներուն փոփոխութիւն մը չեղաւ . 200 դահկանէն
մինչ 240 ըստ տեսակին :

ՓՈԽԵԼԱԿՈՒԹՅՈՒՆԻՐ

ՉՄԻՌՆԻՆ

16 Մայիս 1841 :

Եւտուա	110 ½
Մարտիլա	174
Թրեստ	444-446
Օտեսա	20 քարիք 1 շշ
Կոստանդնուպոլիս	հարիւրին ½-1

ՃԱՆՈՒՑՈՒՄ

Եւտուա քաղաքին մէջ երևելի բժիշկներէն՝ Սըմիթ
անունով քաջ վարպետին հնարած Սափարնա խիւրա-
սէյին հապերը :

Յիշեալ կարգադրութիւնը (թէրթիւր) , Գը-
րանայու , Ինկիլթիւայի , Գուռլինի , Շէնուայի
Փալիայի և ուրիշ երևելի տեղանց բժշկատուննե-
րէն , և արհեստական ճեմարաններէն հարցաքննու-

թեամբ փորձըված և օգուտը ստուգուած թեամբ ընդու-
նելի եղած է . անանկ որ մարդուս մարմնոյն միջ-
արեան ազակախութիւնէն զոյսցած բոլոր ախտե-
րուն օգուտ կընէ . այսինքն՝ բակրապութի բիծերը ,
թուղու պաղամ , ֆրէնկի , մալասը , և մարդուս մար-
մնոյն վրայ պատահած ամեն տեսակ խաղաղութի
պէս բոլոր ազոները , և ճիւղալը դեղ դործածվելէն
առաջ եկած կերպ կերպ գէշութիւնները բոլոր-
վին կը ջնջէ : Սափարնային մաթապուհը երբեք
նեղութիւն կուտայ ստամոքսին , ու ամեն ժամանակ
չի դործածվիր . բայց աս դեղահատը (հատը) , ամ-
մեն ժամանակ և ամեն տեսակ անձինք , թէ՛ այլ
և թէ՛ կլին առհասարակ կրնան առնել . գեղահա-
տերուն ամեն մէկը հինկական ցորենալուր ըլլալով
ինչ հատին մէջ կէս օխայ մաթապուհի զօրութիւն
կայ . նաև շատ դիւրութեամբ կը դործածվի՝ դեղա-
հատի թէրթիւր ըլլալուն համար . դործածութեան
չափը ու եղանակը՝ այս դեղահատի տուփերուն վը-
րայ փաթուած թղթերէն յայտնի կըլլայ :

Ուղղները կրնան գտնել , Պօլիս՝ Վալաթես
մէկվախանէյին կողմը , Սինեօր Ենթօնիօ Կալէյա
կողմէ գեղալաւառնի (Էղաճիլին) դէրաֆա նշան
կախված խանութը :

Իղլիք՝ Ինեայիօ Կամենիօ անունով գեղալաւառ-
նին խանութը կը գտնուի :

Եւտօք Ժիւռառ ուսուցիչը գաղղիներէն լեզուի
և վայելչագրութեան անդղական վարժարանին
մէջ՝ մասնաւոր դասատուութիւն ալ կընէ թէ որ
ուղղը ըլլայ . ամիսը 100 դրուռը վարձք կառնէ
թէ մէկ հոգի և թէ երեք չորս հոգի ըլլան դաս
առնողները :

ԱՐՇԱՆՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԼՆ . աս Օրագրը
շարաթը անգամ մը կը տրուի :

Տարեկան ստորագրութեան գինը՝ 120 շշ է , կանխիկ
ովոր ուզէ կրնայ ստորագրուիլ .

Իղլիք՝ օրագրութեան տպարանը :

Իօտեմիշ՝ բժիշկ Պ. Սարգիս Կարապետովին տունը
Պօլիս՝ Վեղըր խանը Իղլիքի Սաւալանեան Կալիթ
աղային գրատունը :

Եւթանգրիա՝ Եւթանեան Կարապետ աղային մա-
ղաղան :

Թրեստ՝ Երևելեան Գրիգոր աղային գրատունը :

Պուրսա՝ Բապագճեան Սատթեոս ու Գրիգոր աղայ-
ից մաղաղան :

Իտիլին՝ Գալաթեան Պօղոս աղային վաճառատունը :

Իշթրում՝ Հակոբճեանեան աղայ Սարգիս մաղաղան
Լաշ՝ Պըլլըքեան աղայ եղբարց մաղաղան :

Պաղատա՝ Եւթղիոյ առաջին թարգման աղայ Խաչի-
կին տունը :

Կաւրէթ՝ Եւթանեան Կաղարեանց Հակոբ աղային
վաճառատունը :

Պոմպա՝ յարգի պարոնաց Եւթանուր որդեղ և ընկե-
րաց վաճառատունը :

Ո՛վ որ ուզէ կրնայ մասնաւոր բան մը տպել տալ Եւ-
տուր լորարտեանին մէջ՝ 40 փարայ հատուցանելով
ամեն մէկ տողին համար . թէ որ տպվելու բանը արժա-
նաւոր համարի օրագրութեան վերատեսուչը :

Ի՛Յ ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՏԵՓԵՆՈՍԻ ՊԵՊՕՆԵՆ